

Ešte na kus reči

Po tom, čo som prehral päť partičiek žolíka za sebou s dvomi profesionálnymi podvodníkmi, pozreli sme si spolu večerné televízne noviny na jednotke, ako sa kedysi vravievalo. Už roky som nepozeral správy od úvodnej znelky až po záverečný šport. Voľakedy to bola posvätná chvíľa, náboženský obrad, ktorý slávil v kuchyni všetky talianske rodiny: otcovia so záujmom sledovali, čo sa v ten deň udiało, mamy prestierali stôl a sem-tam hodili okom na obrazovku (to však nebol prípad mojej pragmatickej matky) a deti zvedavo hľadeli na jediné okno do sveta, odkiaľ prichádzali správy o tom, čo sa stalo ďalej od ich bytovky a školského dvora. Internet vtedy neexistoval, a preto sa človek inak nemohol dozvedieť čerstvé informácie o vojnových konfliktoch a tragických udalostiach či klebety, ktoré ho ešte aj dnes zaujímajú zo všetkého najviac. Hlásateľ patril do rodiny, lebo večeral s vami rovnako ako televízne hlásateľky, ktoré sa na obrazovke objavovali hneď po ňom a z nevysvetliteľných dôvodov vyzerali staro, hoci mali sotva tridsať rokov. V súčasnosti, keď sa správy tweetuujú v reálnom čase, televízne noviny prirodzene pôsobia len ako zohriaty a nadbytočný guláš z minulých, okomentovaných a niekedy už aj zabudnutých záležitostí. Sú dekadentným, ba dokonca zastaraným symbolom minulého storočia.

Massimiliano mi čítal myšlienky.

„Ako dlho si nepozeral televízne noviny bez toho, aby si robil niečo iné?“

„Veru, nepamätám sa, možno ešte za života starých rodičov.“

„Chýbajú ti?“

„Starí rodičia alebo televízne noviny?“

Povedal som to iba na odľahčenie. Veľmi dobre som vedel, na čo sa pýta, lenže vždy, keď som spomínal starých rodičov, som sa rozplakal. Nechcel som roniť slzy pred dvomi cudzími mužmi, s ktorými som sa zoznámil pred tromi hodinami. Bol by to prehnaný prejav dôvery.

„Starí rodičia,“ odvetil Massimiliano.

No nič. Tej otázke som sa nevedel vyhnúť.

„Áno, každý deň. Len čo mi zazvoní telefón, dúfam, že na displeji sa objavia ich mená. Je mi jasné, že to znie hlúpo, ale...“

„... ale nie je to hlúposť. Prečo si ich nezaradil medzi tých, ktorých máš najradšej?“

Zaváhal som.

„Lebo...“

„Lebo zomreli? To je podľa teba dostatočný dôvod?“

Mal pravdu, nie je. Starí rodičia ma ovplyvnili oveľa viac ako iní ľudia blízki môjmu srdcu. Za veľa vecí, ktoré viem, ktoré mám a ktoré mi dovoľujú prežiť, vďačím práve im.

„Aj ja som bol naviazaný na starých rodičov,“ poznamenal Giannandrea. „Moji najobľúbenejší sú ešte vo väzení. Prepustia ich o rok a dva mesiace.“

„Aha.“ Netušil som, čo mám povedať. Massimiliano ten príbeh už zrejme poznal, a tak ani brvou nemihol.

„Na druhej strane, niekto predsa musí mať starých rodičov aj vo väzení, vravím to z hľadiska štatistiky,“ dodal môj vychudnutý nový priateľ.

„Nuž... a za čo sedia?“ osmelil som sa opýtať.

„Za podvod, ozbrojenú lúpež, falšovanie dokladov a podobne.“

„Aha, takže nič vážne...“ V takej situácii nie je ľahké vyjadrovať sa zmysluplne. „Čo tí druhí?“

„Sú nezvestní, presťahovali sa do Argentíny, keď som mal desať rokov. Myslím si, že obrábajú pôdu. Nie som s nimi v kontakte.“

Giannandrea bol právom smutný. Manželkin útek bol možno iba poslednou kvapkou.

Tentoraz som bol aktívny ja.

„Máte chuť na ryby? Mohli by sme zísť do reštaurácie vo Fiumicine.“

Môj nápad uvítali jednohlasným áno.

O hodinu sme už sedeli v reštaurácii na móle v opare vône smažených rýb, ktorá je typická pre letné večery.

Objednal som si svoje obľúbené jedlo, chobotničky na lucijský spôsob. Lucia nie je žena, ktorá jedlo vymyslela, preto ho netreba písať s veľkým písmenom. Názov sa viaže na historickú rybársku štvrť Neapola Santa Lucia. Áno, je to tak. Ako malý som bol otravné dieťa a na všetko som sa vypytoval. Veľmi dobre viem, že si to myslíte a už toho máte po krk.

Medzi jednotlivými chodmi sme sa zhovárali.

„Pamätáš si na ľudí, ktorých som ti spomínal?“ spýtal som sa Massimiliana. „Ľudí na zozname,“ doložil som.

„Mhm,“ prikývol s ústami plnými chleba namočeného v šťave zo slávok.

„Prosil som ich o pomoc, keď som sa začal cítiť zle.“

„Pomohli ti?“

„Nie. Buď nemali čas, chuť, alebo jednoducho podcenili môj stav. Skrátka, nechali ma v tom samého.“

„To ma mrzí.“

„No aj tak ich mám rád. Naozaj. Pre každého z nich by som urobil čokoľvek na svete.“

„Použil si podmieňovací spôsob,“ poznamenal Massimiliano, zatiaľ čo šikovne sal pomerne vyvinutú mušľu z lastúry.

„Prepáč, nerozumel som.“

„Vravím, že si použil podmieňovací spôsob. Povedať urobil by som je čosi úplne iné ako urobím, prípadne urobil som.“

Nevnímal som ho. Vtom sa do rozhovoru zapojil Giannandrea so zmyslom pre pragmatizmus.

„Massimiliano chce naznačiť, že hoci tých ľudí máš rád, čo, samozrejme, nespochybnujeme, zamýšľa sa nad tým, či si pre nich niekedy spravil niečo dobré.“

„Isteže áno!“ Ocitol som sa medzi dvoma vyšetrovateľmi mojej nečistej duše.

„Kedy?“ vyzvedal Giannandrea, kým si nalieval víno.

„Kedy? Predsa milión ráz.“

„Napríklad?“ opýtal sa Massimiliano neústupčivo. Cítil som sa ako postava v americkom filme, ktorú vypočúva dobrý a zlý policajt.

„Napríklad... o svojej deti sa starám už takmer dvadsať rokov!“

„To sa neráta! Je to tvoja zákonná povinnosť,“ vyhlásil bývalý policajt.

„Tak teda minulý rok som pomohol Loredane so sťahovaním, vo februári som daroval ockovi svoj starý golf a Alessandrovi som raz požičal päťdesiat tisíc lír, ktoré mi nikdy nevrátil! Ani som si ich od neho nevyžiadal, aby ste pochopili, že na týchto veciach si nezakladám!“

„No aj po pätnástich rokoch si ich pamätáš, pretože líry nie sú v obehu už poriadne dlho,“ podotkol Giannandrea.

„Vidíš, že aj teraz hovoríš o veciach?“ pokračoval Massimiliano. „O veciach alebo o peniazoch. To je zlozvyk.“

„Nechápem, kam tým mieriš.“

„Pýtam sa, či si sa niekedy pre každého z nich čohosi zriekol. Či si obetoval svoj čas, aby si zlepšil kvalitu ich života. Naozaj si pre nich urobil niečo dobré? Alebo ich iba máš rád? Mať niekoho rád je totiž veľmi jednoduché. Neplatí sa za to a občas je to dokonca prirodzené. Nevyžaduje si to ani čas, ani peniaze. Nie je ťažké mať niekoho rád, ale čosi preňho spraviť. Je v tom malý, no pomerne zásadný rozdiel.“

„Vravieval to aj Ježiš,“ dodal Giannandrea, „ktorého si nevážim pre to, čo vykonal za celé stáročia, ale musím uznať, že predsa len mal niekoľko správnych názorov.“

„Koniec koncov, čo znamená slovo dobročinnosť?“ nadhodil Massimiliano. „Pochádza z latinského *benefacere*, čiže konať dobro, aj keď dnes sa už takmer stotožňuje so synonymom darovať peniaze niekomu, kto ich potrebuje viac ako vy. Darovať peniaze je rýchle a pohodlné. Konať dobro však značí niečo úplne iné. Ako príklad môžeme uviesť tých, ktorí si adoptujú dieťa na diaľku, aby si nezašpinili ruky. Keby si ho adoptovali naozaj, uvideli by, že v ich vyhriatej obývačke by malo oveľa lepší život. A čuduj sa svete, oni tiež.“

„Ježiš nemnožil peniaze,“ trval na svojom Giannandrea. „No keby bol chcel, mohol to urobiť. Nie je to také komplikované ako rozmnožiť ryby, však?“

Konať dobro. Dobročinnosť. Je pravda, že som na to nikdy nepomyslel. Dobré skutky, ktoré som vykonal pre milovaných ľudí, sa často, vlastne takmer vždy obmedzili na niečo ľahko vyčísliteľné peniazmi. Nuž a dobro sa predsa nepredáva na miestnom trhu na kilá. Inak by to bolo priveľmi jednoduché.

„Zabalíte mi dvadsať dekagramov dobra, prosím?“

„Odvážil som vám dvadsaťtri. Môže byť?“

Zahľadel som sa na svojich spolustolovníkov, akoby boli superhrdinovia. Je zvláštne, ako sa ľudia dokážu spriatelieť za niekoľko hodín, hoci niekedy sú si cudzí aj po spoločne prežitom polstoročí.

Massimiliano chcel do mňa ďalej vyrývať.

„Potom sa teda nestážuj, že nikto z nich nemal čas na tvoje fňukanie a nehodil ti záchranné koleso, keď si sa topil!“

„Každý má takých priateľov, akých si zaslúži,“ pridala sa k nemu Giannandrea. Vzápätí sa opýtal: „Dá si so mnou niekto na polovicu porciu smažených rýb? Ešte som hladný.“

Neodpovedal som. Tí dvaja ma za krátky čas položili na lopatky a mali pravdu. Veľkú pravdu. Žiaľ.

Práve sme pili kávu, keď som im oznámil svoje nepremyslené, ale pomerne automatické rozhodnutie.

„Budem konať dobro pre všetkých.“

Teraz pre zmenu nechápali oni a musel som im to vysvetliť.

„Presvedčili ste ma. Mám veľa voľného času, dokonca som prechodne zatvoril kanceláriu. Chcem začať robiť dobré skutky pre ľudí, ktorých ľúbim. Ibaže potajomky.“

„Prečo potajomky?“ spýtal sa Massimiliano.

„Lebo dobročinnosť sa na verejnosti neukazuje. Koná sa v skrytosti.“

„Vidí sa mi to správne. Nepochopil som však, čo máš na mysli.“

„Ani ja, priateľu. Ani ja. No viem, že niečo podnikneme.“

„Podnikneme?“ opýtal sa znepokojene Giannandrea.

„Podnikneme. Vnukli ste mi nápad, preto vás považujem za schopných a pripravených na boj. Dúfam, že ma v tomto zložitom okamihu života nenecháte samého. Alebo nie sme priatelia?“

Zaváhali. Istotne nečakali toľko nadšenia od človeka, ktorý si ešte pred štyridsiatimi ôsmimi hodinami naplňal vaňu, aby sa utopil vo voňavých bublinkách. Pravdupovediac, ani ja.

„Tak čo máte v pláne?“

„Ja nič,“ odvetil Giannandrea. „Mám krajčírsky salón, ale zamestnávam dve ženy, takže si viem nájsť voľný čas. Som však deprimovaný.“

„Aj ja. No to neznamená, že sa musíš vyhovárať. Čo ty?“ spýtal som sa Massimiliana.

„Mám obchod.“

„Pozrimeže! Stavím sa, že nemáš oficiálne platné povolenie na jeho prevádzku, a teda nemusíš dodržiavať nijaké otváracie hodiny. Neprevádzkuješ predsa lekárňu. Čiže sme dohodnutí. Len čo zistím, odkiaľ môžeme začať, zvoláme strategickú poradu. Massimiliano, podaj mi, prosím, jedálny lístok.“

Hľadeli na mňa, akoby som zošalel. Posun od deprimovaného k šialenému bol v každom prípade pekný krok dopredu. Bývalý policajt mi dal do ruky jedálny lístok. Obrátil som ho, aby som naň mohol písať.

„Pred niekoľkými dňami som na internete čítal citát dramatika Georgea Bernarda Shawa: ‚Jediný spôsob, ako nebyť nešťastný, je nepýtať sa, či ste šťastný.‘ Má pravdu, musíme si vyplniť dni činnosťou.“

„Lenže ja nie som deprimovaný,“ namietol Massimiliano.

„Si však na dôchodku a to je to isté! Najskôr si musíme vytvoriť zoznam ľudí.“

„Ako vo filme *Kill Bill*,“ poznamenal Giannandrea.

„Presne tak, ale my ich nezabijeme. Do jedného stĺpca zoradíme mená a do druhého vedľa nich uvedieme príslušné problémy.“

Nijaké námietky. Bez váhania som teda pokračoval. V problémoch svojich príbuzných a priateľov som mal úplne jasno.

SIMONA A LUCA

ALESSANDRO

PICO

MAMA

LOREDANA

GIULIA

ROZCHÁDZAJÚ SA

MÁ UMELECKÉ AMBÍCIE

MUSÍ PRÍŠŤ O PANICTVO

ŽIJE MONOTÓNNY ŽIVOT

SPRIAZNENÁ DUŠA

...

Nevedel som, čo mám napísať k jej menu. Možno bol problém vo mne a ťažil ma obrovský pocit viny. K Giulii sa vrátim neskôr.

MARTA

JE APATICKÁ

LAURA

JE NEPOKOJNÁ A MÁ

VIACERO PROBLÉMOV

Moja dcéra Laura predstavovala asi najzložitejší prípad, keďže vágne slovné spojenie má viacero problémov zahŕňalo množstvo rôznych nedostatkov a nedorozumení. V zozname zostalo už len jedno meno, s ktorým som mal najkonfliktnejší vzťah zo všetkých.

OCKO

NEKOMUNIKUJEME SPOLU

Pozrel som si schému na opačnej strane jedálneho lístka. Vyzerala ako riadny bojový plán. Určite sa nebudeme nudiť.